

Föreningen Klosterliv i Vreta – medlemsinfo 2014-12-19

Hej medlemmar i klosterföreningen!

Denna medlemsinformation beskriver det som är aktuellt inom klosterföreningen dvs hänt den senaste tiden jämte en utblick mot inledningen av 2015. Två bilagor medföljer. Det är en inbjudan till ett föredrag onsdagen den 21 januari kl. 19 i Fattigstugan. Det är professor Kjell O Lejon, Linköpings Universitet, som talar under titeln "Cisterciensernas historia och etablering i Skandinavien". Det passar särskilt bra då det nästa år är 900 år sedan Bernhard av Clairvaux grundade cisterciensklostret i Clairvaux (1115). Samma kväll har vi också ett beslutande medlemsmöte för val av valberedning inför årsmötet 2015. Det mötet tar vid efter föredraget och efterföljande diskussion, dock ej före kl. 20.30. Formell kallelse är bifogad. Föreningen bjuder på förtäring.

Årets sista föreningsmöten

Den 26 november berättade Märta Karlsson, med stöd av Arne, om klostrets donatorer och donationer. Delar av den en gedigna dokumentationen ska göras tillgängliga för föreningens guidehandledning. Tyvärr var vi bara åtta personer närvarande.

Den 10 december var föreningsmedlemmarna hembjudna till Märta och Arne Karlsson i Hornstäve för årets julavslutning. De berättade om sitt gårdsmuseum som de i det pågående generationsskiftet beslutat ska följa gården. Bland föremålen, som naturligtvis de flesta har en historia bakom, fanns både hårdvara (redskap och inventarier) och mjukvara (foton och textilier). På bilden demonstrerar Arne gamla brandredskap samtidigt som han gav exempel på vilket gissel elden kan utgöra. Kvällen för oss tolv som var där avslutades med trevlig samvaro vid kaffebordet.

Stenkilska gravkoret

Föreningen har nu mottagit en inbetalning från Berit Wallenbergs Stiftelse avseende de 31.000 kr som hittills upparbetats inom förstudien. Samtidigt har vi fått klartecken till att

använda återstående medel till en undersökning med metalldetektor. Riksantikvarieämbetet UV Öst planerar att göra undersökningen efter helgerna.

När förstudien är klar kommer vi att söka utvärdera resultatet av denna och var vi står tillsammans med de institutioner som föreslagit förstudien. Vi avser också att arrangera en presentation av förstudien där formerna är litet beroende av hur vi bedömer resultatet.

Seminarium och workshop inom besöksnäring och turism

Aktiviteten med underrubriken "Hur säljer man sten i kyla och iskallt vatten?" ägde rum under en heldag i Vårdnäs den 26 november. Arrangörer var Visit Östergötland, Östgötadagarna och Östgötamat. Bland de cirka 25 deltagarna fanns representanter från länets turstbyråer och några företag i turistbranschen samt Föreningen Klosterliv i Vreta i form av undertecknad. Dagen leddes av Cecilia Malmström Hed. Hon är partikelfysiker i botten och var som ensam kvinna med i en forskargrupp på Sydpolen (första svenskan där) bland 77 män med de komplikationer detta medförde. De senaste tio åren har arbetat som guide i polarområdena (Arktis och Antarktis) och arbetar också för Swedish Welcome (www.swedishwelcome.se).

Bland det Cecilia berättade om utveckling av turistmål var att det är viktigt att ha en bra historia. Som exempel berättade hon om ett projekt med Hurtigrutten, båtlinjen längs Nordnorges kust. På sommaren har det varit fullbokat med turister som vill se midnattssolen och den vackra naturen. Som kommunikationslänk för Nordnorges befolkning var fram till för några år sedan passagerarna vintertid begränsade till dem som skulle till läkaren eller hade något annat praktiskt ärende. En av de idéer som hon och hennes arbetsgrupp kom fram till var ett vintertema "Jaga ljuset". Det finns fem olika ljusfenomen beskrivna, så nu är båtarna fulla av amerikaner och tyskar som står i kyla och mörker med kameror och kikare i högsta hugg för att inte missa något.

Enligt Cecilia Malmström Hed är gäster beredda att resa två timmar för att nå ett besöksmål. Det gör att ett flertal östgötakommuner skulle kunna samverka med exempelvis Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby. Apropå kommuner är besökaren helt ointresserad av i vilken kommun vederbörande befinner sig. Vilka svenska resenärer till Gran Canaria vet vilka av öns 21 kommuner de besökt? Samarbete i nätverk är alltså givande. Gästvänlighet och städning är viktiga faktorer för gästupplevelsen. Bland trender är intresset för historia – kultur i tilltagande. Positiv trend har också bland annat krav på kvalitet och bemötande, aktiva äldre turister och singlar under 35 år.

Apropå vår längtan efter ljus i vintermörkret kan jag inte undanhålla den form av "ljusfenomen" som mitt plommonträd utgör.

Möte med Josefine Schön, Visit Linköping

Josefine Schön arbetar med destinationsutveckling inom Visit Linköping. Hon ville med anledning av detta få ett möte med vår klosterförening. Märta Karlsson och undertecknad träffade henne den 10 december i Fattigstugan. Vi berättade om vår verksamhet, tog en tur i kyrkan och lämnade över informationsmaterial om föreningen och pågående aktiviteter (Kyrkbacken).

Josefine sade att kommunens fokus ofta varit på centralorten Linköping. Nu avser man dock göra en satsning på Bergs slussar. Bland annat var hon intresserad av att få till stånd guidning i kanalområdet och söker en partner för detta. Några av de frågor idéer eller förslag som diskuterades var

- Karta över kyrkoområdet med information, kanske som en vandringsväg från slussområdet
- Samverkan i nätverk med andra aktörer i området såsom Ljungs slott och eventuell guidning i kanalområdet

- Samverkan med andra platser längs Pilgrimsleden, såsom Vadstena
- Skyltningen från riksväg 34
- Mer aktiv marknadsföring vid backluckeloppis i Berg (verkar bli kvar på onsdagarna)
- Idéer från seminariet i Vårdnäs såsom att tänka destination utan hänsyn till geografisk indelning. Exempelvis nämnde Josefine att hotell i Linköping marknadsför sig som liggande mellan Astrid Lindgrens Värld och Kolmårdens Djurpark.
- Efter mötet har Josefine tagit upp en fråga, som i hög grad berör församlingen, varför vi kommer att ta upp denna med Hanna Hummelbo, församlingens nya informatör som börjar sin tjänst 7 januari (kort presentation i Kyrkbacken nr 4).
- Nytt möte i januari/februari

Les Sept

I det följande stycket beskriver Birgitta Alinder verksamheten i Les Sept.

Hösten 2014 har gruppen Les Sept (De Sju) fortsatt sina cisterciensstudier, påbörjade för snart tre år sedan. Varannan vecka träffas sju damer, fyra från Föreningen Klosterliv i Vreta, två från Föreningen Askeby kloster och en från Linköpings domkyrka. Under hösten har boken ”Kloster och aristokrati. Nunnor, munkar och gåvor i det svenska samhället till 1300-talets mitt” av Catharina Andersson avslutats, och just påbörjad är ”Systrarnas verksamhet, undervisning och uppfostran i Vadstena kloster 1384-1595” av Ruth Rajamaa. Den senare boken behöver inte ses som ett egentligt avsteg från den cisterciensiska studielinjen, utan det kan berika att lära om ett annat ordensliv och sedan kunna göra jämförelser med cisterciensernas, alltså vidga vyerna och få nya infallsvinklar på den cisterciensiska klostervärlden. – Gruppens klosterfokus står orubbat kvar.

Nytt om klosternetverk där Föreningen Klosterliv i Vreta deltar

Nedan beskriver Birgitta Alinder aktuellt inom klosternetverken.

För att få aktuellt material till ett föredrag på ett symposium vid Roma klostrets 850-årsjubileum i augusti om det svenska kontaktnätet för historiska kloster (där vår klosterförening ingår), skickade jag i våras ut en enkät till samtliga sjutton aktuella klosterplatser och fick svar från alla. De gav en intressant övergripande bild – som aldrig funnits förut – när det gäller dessa platserns ägarförhållanden, fysiska klosterlämningar, vem som vårdar klosterminnet, hur detta vårdas, internationella kontakter, hur nätverket används och hur man i nätverket ser på nätverket. – Variationen på ägarsidan är stor, likaså hur de aktiva klostervännerna är organiserade. Verksamheterna är dock ganska likartade men de

skiljer sig i bredd. Nätverket, som håller samman människor med ett gemensamt intresse som arbetar på liknande sätt mot liknande mål, visade sig vara uppskattat. De poäng man såg med det kunde sammanfattas under temana inspiration, information, kunskap, kontakter & samarbete. Utbytet av kunskap och idéer vidgade horisonterna och höjde arbetets kvalitet, vetskapen om att vara många upplevdes stimulerande. En extra tillgång utgör de internationella nätverken som ytterligare vidgar vyer, kunskaper och kontakter, bl a "Det europeiska förbundet av cisterciensiska kloster och klosterplatser", där Vreta är medlem.

Studiecirkel: Medeltidsbrev från Vreta

Nedan följer Lars Ladells rapport från rubricerad studiecirkel.

Året 1462 besökte ett sändebud från påven i Rom, Marinus de Fregeno, klostret i Vreta. Han besökte också andra kloster i Sverige. Hans uppdrag var att samla in pengar till ett nytt korståg mot turkarna. I samband med besöket i Vreta skrev han ett diplom (medeltidsbrev) där han beskrev korståget och också namngav alla 32 nunnor som då fanns i Vreta. Diplomet är skrivet på latin och finns bara bevarat i form av en 1600-talsavskrift. Det har ännu inte blivit tolkat och översatt till svenska.

Diplomet ger, förutom systrarnas namn, förmodligen också andra upplysningar om klosterlivet i Vreta år 1462. En arbetsgrupp inom Föreningen Klosterliv i Vreta, 9 medlemmar, har under hösten 2014 arbetat med detta diplom, dess historia och innehåll. Arbetet fortsätter under våren 2015. Vi har försökt tolka den handskrivna 1600-talskopian ord för ord på latin. När denna tolkning är klar och datoriserad, men ännu på latin, ska vi ta hjälp av en professionell latinexpert att tolka det medeltida latinet till nutida svenska. Därefter kan vi studera diplomets innehåll i detalj och lära känna de nunnor som då fanns i Vreta. Kanske ska vi sedan publicera brevet och dess översättning.

Året i örtagården

I de följande två avsnitten ger Anders och Caroline Ekström sin syn på örtagården 2014 och framtida utmaningar.

Året 2014 har varit ett rekordår. Växterna har blivit större än vi någonsin kunde tänkt oss. Madonnaliljan blev över två meter hög och syntes på långt håll.

Under året har nya växter planterats. Från frön har vi dragit upp vinruta, småborre och en gammal aklejaart. Dessutom har vi planterat några humleplantor vid den blivande portalen.

En trädgård kräver skötsel. Både vår- och höststädning genomfördes med kraft och entusiasm. Dessemellan har vi förstås rensat ogräs och vattnat.

Inför Östgötadagarna togs en sammanställning av växternas namn och deras användning fram. Våra odlingar väckte stort intresse hos de besökare som avslutade den dramatiserade klostervandringen i trädgården. Nunnorna som fanns där var oense om det mesta men ense om att det behövs mer mark.

I trädgården finns nu några bänkar att sitta på och njuta av en fantastisk plats.

Trädgårdsgruppen har haft ett planeringsmöte under senhösten.

Framtiden i örtagården

Gruppen behöver hjälp med diverse snickeriarbete. Vi planerar att utöka odlingarna med en säng till, fästen för informationsmaterial behövs och portalen med tillhörande skylt behöver färdigställas.

För att förbättra trädgården ska vi utöka den med ytterligare växter. De vi väljer ska finnas historiskt verifierade med pollenprover från nordiska kloster, som reliktväxter eller genom historiska skrifter från klostertiden. För att kunna öka antalet växter ska vi så frön, tigga växter från andra historiska trädgårdar och i så liten mån som möjligt köpa plantor,

Informationsmaterialet behöver utökas. Utgående från det som finns ska vi göra korta beskrivningar att sätta vid varje växt, en längre sammanställning samt fördjupad text med källhänvisningar till varje växt. Detta är ett omfattande arbete som huvudsakligen ska göras under vårvintern.

För att örtagården ska kunna skötas på lång sikt ska vi också ta fram en skötselplan. Flera olika experter har rekommenderat detta.

Gruppen står inför ett år med en hel del uppgifter att genomföra. Vi vill gärna att fler engagerar sig i gruppens aktiviteter. Den som inte orkar gräva kan gärna få delta i utformningen av informationsmaterialet. Vi önskar också idéer på aktiviteter vi kan förlägga i trädgården. Trädgårdsintresset i allmänhet är stort så vi borde kunna locka hit besökare.

Dramaverksamheten

Föreningen har nu haft någon form av dramaverksamhet de senaste tre åren. Den med framgång sammanhållande kraften för dessa, Alf Karlsson, måste p.g.a. andra planer trappa ner sitt engagemang. Drama är en av föreningens viktigaste verksamheter, understruket inte minst på "tackmötet" 12 november. Därför har Helena Söderberg åtagit sig att hålla samman verksamheten inför säsongen 2015. Det finns många sätt att bidra till verksamheten.

- Föreslå scener (starka kvinnor är ett uppslag, men det bestämmer gruppen)
- Delta i eller ge råd i researcharbete
- Skriva manuskript
- Ta fram rekvisita och dräkter

- Rådgivare (regi) vid repetitioner
- Agera vid framförandet (talroller, sångare, musiker, övriga roller)
- Marknadsföring
- Dokumentation (för hemsida, föreningsarkiv och deltagare)

För att kunna sätta igång vill Helena (tel 013-149865, hhsoderberg@yahoo.se) till den 15 januari ha fått information om vilka som vill delta i någon uppgift i beskriven dramaverksamhet.

Notiser, mest från styrelsemötet 15 december

- De schemalagda sommarguidningarna blir även nästa år på onsdagar veckorna 26-34.
- Kyrkogårdsguidningar kan komma att arrangeras 2015 och då troligen före vecka 26.
- Beställning av gruppguidningar har börjat komma in.
- Arne Karlsson har åtagit sig att sköta värmeregleringen i Fattigstugan kommande vinter.
- Preliminärt datum och plats för årsmötet 2015 är onsdagen den 11 mars i Stefansgården. Styrelseledamöterna Anders Ekström, Margareta Risarp och Maj Thulin är valda även för 2015. Övriga styrelseledamöter och alla andra av årsmötet valda funktionärer har utgående mandat.
- Det finns uppslag till föreningsmöten utöver den 21 januari, men ännu inget som är bestämt till tid och innehåll. Styrelsen efterlyser en idé till ett föreningsmöte i februari.
- Föreningen Klosterliv i Vreta ska anmälas till Linköpings nya föreningsportal www.linkoping.se/foreningsliv.
- Klosterföreningen har åtagit sig att under 2015 och 2016 vara med på informationstavlorna vid Blåsvädret och vid Hemköp.
- Föreningen ska inför nästa hösts program se om vi vill ha med något till Vretaklosterbygdens föreläsningsserie som biblioteket ansvarar för.
- Nästa styrelsemöte är måndagen den 12 januari 2015.

Medlem 2015

För att kvarstå som medlem ska enligt stadgarna medlemsavgiften för 2015 vara betald senast den 31 mars. Medlemsavgiften är 50 kr och kan sättas in på bankgiro 743-9847 (glöm inte att ange inbetalare och kontaktuppgifter om dessa är nya eller har ändrats). Vi hoppas att så många som möjligt finner intresse i något eller några av beskrivna verksamhetsområden eller ändå vill stödja föreningen med sitt medlemskap. Om ni i bekantskapskretsen har någon som också kan tänkas vara intresserad är de mycket välkomna.

Slutligen vill jag tacka föreningen för den blomma jag fick på julavslutningen och å styrelsens vägnar önska Er alla

God Jul och Gott Nytt År

Sture (ordf.)

